

Lep uspeh Slovenske skupnosti

Na zadnjih upravnih volitvah na Tržaškem je Slovenska skupnost ohranila oba svoja mandata, se pravi predstavnika v pokrajinskem svetu in predstavnika v tržaškem občinskem svetu. To pomeni, da je uspešno prestala hudo preizkušnjo in se okrepila tako v glasovih kot odstotkih. Če upoštevamo dejstvo, da so vse velike vsedržavne stranke na teh volitvah zabeležile večji ali manjši osip glasov, predstavlja volilni izidi za Slovensko skupnost velik uspeh in pomembno uveljavitev.

DRAGO LEGIŠA

V novem tržaškem pokrajinskem svetu, ki ima 24 članov, so trije svetovalci slovenske narodnosti. Poleg predstavnika Slovenske skupnosti Ivana Peterlina sta še svetovalec Stranke komunistične prenovе, bivši senator Stojan Spetič in svetovalka Demokratične zveze Trst za Evropo Nives Košuta.

Naravnost odlično se je v svojem volilnem okrožju uveljavil kandidat Ssk Ivan Peterlin, saj je v tem okrožju Ssk najmočnejša politična stranka; gre za devinsko nabrežinsko volilno okrožje, ki obsega poleg devinsko nabrežinske občine še občini Zgonik in Repentabor.

Za Ssk so predstavljale posebno hudo preizkušnjo letošnje volitve v tržaški občini. Zaradi demografskega padca v novem občinskem svetu ni več 60 svetovalcev kot doslej, temveč le 50. To pomeni, da je treba za izvolitev enega svetovalca zbrati več glasov. Škodoželjneži so na osnovi aprilskih državnozbornih volitev z zadoščenjem že javno ugotavljali, da v novem tržaškem občinskem svetu ne bo zastopnika Slovenske skupnosti; njihove napovedi se niso uresničile, saj je slovenska politična stranka zbrala dovolj glasov za izvolitev svojega novega občinskega svetovalca in je, kot smo že opozorili, svojo moč celo okrepila, medtem ko so velike vsedržavne stranke občutno nazadovale. To je gotovo rezultat političnih izbir in volilnih odločitev, za katere se je

Okrog Sarajeva se bje odločilna bitka

Se v Beogradu pripravlja načrt za politično rešitev?

Medtem ko se okrog Sarajeva bje odločilna bitka — bosanske enote so krenile v protinapad, da bi pregnale z gričevja, ki obkroža mesto, takoimenovano vojsko srbske republike Bosne in Hercegovine — je Varnostni svet Združenih narodov brez razprave sprejel predlog tajnika Buthrosa Galija za odprtje sarajevskega letališča. V bosansko prestolnico bodo poslali okrog tisoč modrih čelad, ki naj bi zagotovile varnost letališča in pristajanje letal s humanitarno pomočjo. Ta pa je že povsem izčrpanim prebivalcem nujno potrebna. Zaloge hrane so pošle že pred dnevi, pekarnе ne delujejo, na praznih tržnicah je za izredno drag denar moč kupiti le manj vredno sočivje. Kljub temu pa še nikdar v že skoro povsem razdejanem mestu ni bilo toliko optimizma. Med bosanskimi Srbi pa prevladuje skoraj isto vzdušje, kot ga je bilo pred meseci moč zaznati v Kninu in drugih krajih takoimenovane Krajine. Ko je Milošević prisilil Babića, da je dovolil modrim čeladam vstop na ozemlje Krajine, so govorili o izdajstvu

matice. Potem ko se je odpovedal Krajinanam, je velikosrbski vodž prepustil usodi še bosanske Srbe in njihovega voditelja Karadžića, ki si je umazal roke s pokolom nedolžnih, ki so v vrsti čakali na kruh sredi Sarajeva. Bosanske Srbe je zapustila tudi zvezna vojska, ki jih je celo pozvala, naj takoj prenehajo z vsakršno vojaško akcijo in obsodila bombardiranje

SAŠA RUDOLF

Sarajeva. Ostali so sami, kajti Beograd je moral popustiti v svoji osvajalni politiki in pod pritiskom mednarodne javnosti in sankcij Združenih narodov.

Vendar ni rečeno, da bo to dovolj. V Beogradu vlada preplah pred morebitnim vojaškim nastopom, če sankcije ne bodo zalegle. In prav v tem smislu gre analizirati sedanjo vedno večjo pripravljenost za spravo in mir. Beograd je sprejel vse pogoje, ki so jih postavili Združeni narodi, čeprav zaenkrat le na videz, saj vztraja pri trditvi, da ni vpleten v boje v

Bosni in Hercegovini. Toda teden dni po sankcijah, ko v Beogradu primanjkuje vsega, cene potrošnemu blagu pa se vsaj dvakrat tedensko podvojijo, je Srbija pripravljena na nove koncesije. Tako je vlada skupno z armadnim vrhom pozvala bosanske Srbe, naj odložijo orožje in pričnejo s pogovori.

Pa tudi Miloševićovo vodstvo kljub volilni zmagi ni več tako trdno. Do sporov je prišlo v sami Socialistični partiji Srbije. Zaenkrat je odstopilo 12 poslancev, ki so napovedali prestop k Mićunovićevim demokratom. Nekaj desetih bivših članov Zveze komunistov pa že ustanavlja novo socialnodemokratsko stranko. Edina rešitev naj bi bila v takojšnjem odstopu Slobodana Miloševića — nekateri pravijo, da je pismo z odstopom že podpisal, vendar mu je postavljen datum 1. julij, da ob nenadnem odhodu ne bi prišlo do oboroženega spopada med jastre-

Iz vsebine:

I. Peterlin in S. Pahor
po izvolitvi (str. 4)

P. B. Sorge v Sloveniji
(str. 2)

J. Paljk o novi knjigi
F. Molinarija (str. 3)

Pokrajinski tajnik Slovenske skupnosti Martin Breclj o volilnih izidih

Ssk je z volilnimi izidi lahko zadovoljna, saj v vsej svoji zgodovini še ni zabeležila takšnega porasta glasov, in to tako na tržaških pokrajinskih kot na tržaških občinskih volitvah. Na pokrajinskih volitvah je v repentabrski občini Ssk po številu glasov postala prva stranka, kar je prav gotovo razveseljujoče dejstvo.

Nekoliko drugače pa je, če se ozremo na celotno tržaško politično stvarnost po volitvah. Volilni izidi odražajo predvsem veliko nezadovoljstva nad politiko, ki so jo doslej vodile tržaške vladne sile. Gre torej v precejšnji meri za protestniški glas, ki se je tudi spričo krize levice znatno usmeril na desno. V tem okviru je posebno zaskrbljujoča uveljavitev neofašističnega gibanja MSI v celotni pokrajini in še posebej v devinsko-nabrežinski občini.

Vsekakor so volilci izrazili predvsem potrebo po spremembah in re-

ševanju odprtih problemov. To velja tudi in predvsem za nerešena vprašanja slovenske narodnostne skupnosti. Gre za vprašanja, ki se s časom zaostrejejo, in razumljivo je, da tudi na volitvah dobivajo ostrejši izraz. Tako je na primer razvidno, da so med slovenskimi kandidati poželi večji uspeh tisti, ki zavzemajo radikalnejša stališča. Vse to bi moralo biti resno opozorilo vladnim strankam tako na krajevni kot na vsedržavni ravni, da ni več mogoče odlašati s pravično ureditvijo našega manjšinskega vprašanja, in to tudi v interesu večinskega prebivalstva in sploh sožitja v tem obmejnem prostoru. Ssk bo z okrepljenimi silami prav gotovo napravila vse, kar bo v njeni moči, za dosego teh ciljev tako na krajevni kot na vsedržavni in tudi na mednarodni ravni. Zahvaljujem se volilcem, ki so tako številno podprli naše napore.

bi in revanšisti. Takoj po odstopu naj bi preuredili parlament, v katerem bi vodilne štiri stranke, Socialistična partija Srbije, Srbska radikalna stranka četniškega vojvode Šešlja, Draškovićevo gibanje za obnovo in Mićunovićevi demokrati imeli po četrtino poslancev. Sestavili naj bi vlado narodne enotnosti, ki naj bi poskrbela za pomiritev in spravo ter si skušala znova pridobiti ugled v mednarodnem svetu.

Morda so to le pobožne želje dobro mislečih, ki jih tudi v Beogradu ne manjka, vendar pa so, realno gledano, edina možnost, da se Srbija vrne v mednarodno občestvo.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 14. junija, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Janez Povše: »Vse je dosti lepše, Martina«; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Bonjour Triestesse ali kabaret podirajočih se dni«; 17.00 Šport in glasba.

■ PONEDELJEK, 15. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Jugoslavija 1941-1945; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Boris Pahor: »Mesto v zalivu«; 12.00 Nikoli ni prepozno za učenje; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Za spretne roke«; 15.30 Strmeče uho; 16.00 Mi in glasba; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.40 Mladi val.

■ TOREK, 16. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Alpe Jadran; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Boris Pahor: »Mesto v zalivu«; 12.00 Nepozabne odrske sanje; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Mi in glasba; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Dopisnice z najbližnjega vzhoda.

■ SREDA, 17. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Narodnostni trenutek Slovencev; 9.30 Za smeh in dobro voljo; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Boris Pahor: »Mesto v zalivu«; 12.00 Male neznane države; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 15.30 Simboli in še kaj; 16.00 Iz komornega opusa Marija Kogoj; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Glasovi iz Sibiri; 17.40 Mladi val.

■ ČETRTEK, 18. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Dopisnice z najbližnjega vzhoda; 9.35 Dvajset minut z...; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Boris Pahor: »Mesto v zalivu«; 12.00 Moji prijatelji za boljši svet; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.30 Franjo Frančič: Delitve; 16.00 Mi in glasba; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Četrtekova srečanja: Obtoženci drugega tržaškega procesa.

■ PETEK, 19. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Halo, dober dan! Tu 362875; 9.00 Boris Kopal: »Bonjour Triestesse ali kabaret podirajočih se dni«; 9.30 Halo, dober dan! Tu 362875; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Boris Pahor: »Mesto v zalivu«; 12.00 Šaljivo — resno; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Barvni ringaraja«; 14.30 Od Milj do Devina; 15.30 O poeziji 80. let; 16.00 Mi in glasba; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 20. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 9.00 Slovenska lahka glasba; 9.30 Zapis o literatih; 9.40 Potpuri; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v Muzeju na goriškem gradu; 11.30 Boris Pahor: »Mesto v zalivu«; 12.00 Oddaja iz Režije; 12.45 Glasnik Kanalske doline; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 15.00 Duh časa in čar odra v spominih Jožeta Babiča; 16.00 Mi in glasba; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Alpe Jadran; 18.00 Dimitrij Kralj: »Pet kopalnic«; 18.30 Orkestralna glasba.

Pater Bartolomeo Sorge v Sloveniji

Prejšnji teden je obiskal Slovenijo znani jezuitski pater Bartolomeo Sorge, voditelj Inštituta za politično vzgojo v Palermu. V to novo evropsko državo, ki se spoprijema s težavami utrjevanja parlamentarne demokracije in je prav pred kratkim bila sprejeta v Organizacijo združenih narodov, je prišel na povabilo Filozofskega inštituta ljubljanske Teološke fakultete, pri organizaciji obiska pa so sodelovali tudi Slovenski krščanski demokrati. P. Sorge je obiskal Maribor, Ljubljano in Novo Gorico, kjer je predaval o različnih temah in odgovarjal na vprašanja poslušalcev. Znameniti italijanski gost se je v svojih javnih nastopih v Sloveniji omejil le na nekatere teme, ki zadevajo zlasti današnji trenutek, pri čemer je predvsem razmišljal o potrebi po graditvi skupnega evropskega doma, o načinih uresničitve tega visokega cilja ter o razmerju med politiko in vero.

To so bila le načelna izhodišča njegovih izvajanj, v katerih pa se ni mogel izogniti tudi konkretnim dilemam, s katerimi se srečuje današnja kulturno-politična stvarnost na Slovenskem. Naj pri tem opozorimo na dozdevno nevarnost klerikalizma, s katero strahijo nekateri krogi in je ta strah zaznal v Sloveniji tudi p. Sorge, nadalje je utemeljeval potrebo po političnem nastopanju kristjanov tudi v vzhodnoevropskih postkomunističnih državah ter je ob tem priporočal strpnost, kulturno širino in uporabo političnih in ne dogmatskih argumentov pri uveljavljanju svojih stališč. Kot model

stranke, temelječe na krščanskem etosu, ki pa ni bila klerikalna, ampak v svojih metodah laična in izrazito ljudska, je večkrat navajal predvojno Sturzovo stranko Partito popolare, ki je imela zaledje v širokih množicah in ne le v privilegiranih visokih socialnih plasteh.

Kot proenstveno nalogo pri nekomunističnih silah v vsej Vzhodni Evropi in seveda tudi v Sloveniji pa je P. Sorge priporočal vzgojo političnih

Nasilna smrt Ivana Krambergerja je pretresla tudi Slovence v Italiji. Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je izdalo tiskovno poročilo, v katerem izraža globoko prizadetost ob dejanju, ki meče temno senco na slovensko družbo. »Umrli je človek, ki je na demokratičnih predsedniških volitvah prejel 18,5 odstotka glasov, družinski oče in dober tiskovnik, zato je zločinsko nasilje proti njemu že bolj nerazumljivo in vredno obsodbe.«

kadrov, ki bi bili s svojo strokovnostjo in visoko moralno zmogljivi sinteze. Zanimivo je njegovo opažanje, da v vzhodnoevropskih državah po zlomu komunizma pravzaprav še ni prišlo do bistvenih strukturalnih sprememb, saj smo zaenkrat priča le formalnim spremembam, pri katerih se je nek-

dani politični razred spretno prilagodil z navidezno demokratično preobliko. Po mnenju p. Sorgeja bodo koreniti premiki izvedli le novi ljudje, ki bodo politiko pojmovali kot služenje in v duhu soodgovornosti.

Italijanski gost je stvarno priznal, da obstajajo in bodo tudi v prihodnje obstajale razlike glede mnogih vprašanj v krščanski, laični in postmarksistični kulturi. Na drugi strani pa je potrebno upoštevati, da v vseh treh omenjenih miselnih tokovih obstajajo povezovalne provine, zlasti na področju pravičnosti, strpnosti, spoštovanja dostojanstva človeka in kvalitete življenja. V tem duhu je p. Sorge predlagal, naj bi tudi v Sloveniji pojmovali dialog med različnimi nazorskimi in politični tokovi.

M.V.

* * *

Lep uspeh Ssk

Ssk izrekla že na zadnjem pokrajinskem ter deželnem kongresu, ko je sklenila na stečaj odpreti vrata vsem pripadnikom slovenske narodne manjšine, s čimer je tudi nazorno pokazala, da je in da hoče v prihodnosti še krepkeje delovati kot politični subjekt v tukajšnji stvarnosti.

Kot kažejo volilni izidi v tržaški občini, bi Slovenska skupnost ob podpori še nekaj stotin glasov lahko izvolila dva predstavnika v tržaški občinski svet. Škoda, da tega niso razumeli tisti, ki so slovenskega kandidata postavili na listo vsedrjavne stranke, ki jo danes tako vlačijo po zobeh, kjer je bil vrh vsega osamljen in torej brez stvarne možnosti za izvolitev. Tistih nekaj stotin glasov je bilo zares zapravljenih, medtem ko bi služili za izvolitev še enega kandidata na listi Slovenske skupnosti. Upamo, da bo izkušnja v prihodnosti le nečemu služila.

Kot pišemo na drugem mestu, je bil v tržaški občinski svet izvoljen prof. Samo Pahor. Prejel je 1.453 preferenčnih glasov, dr. Peter Močnik, ki je prvi neizvoljeni kandidat, pa 1.086 glasov.

* * *

Nismo bili vabljeni

Kot smo slišali po slovenskem tržaškem radiu in slovenski televiziji, je bil novi minister za Slovence v zamejstvu in zdomstvu dr. Janko Prunk prejšnji teden prvič na uradnem obisku pri predstavnikih Slovencev v Italiji. O poteku obiska ne moremo poročati, ker naš list ni bil obveščen o tem dogodku in niti ni prejel vabila.

Ured.

Slovenski koncert v središču mesta

Mladinska sekcija Slovenske skupnosti je v sredo, 3. t.m., v okviru volilne kampanje priredila izredno uspel slovenski koncert v samem središču mesta. Nastopil je najbolj popularen slovenski rock ansambel — Agropop, koncert pa je bil na tržaškem Borznem trgu. Pobuda je izredno lepo uspela, saj se je vabilu odzvalo res lepo število mladih; med temi je bilo veliko višješolcev pa tudi marsikateri »starejši«, ki je od začetka do konca pozorno spremljal koncert. Bilo je res lepo doživeti, ki ga še dolgo ne bomo pozabili...

Posnetek s koncerta na Borznem trgu v Trstu z znano slovensko skupino Agropop na enem zadnjih volilnih shodov Ssk (foto A. Breclj)

Fulvio Molinari: »Jugoslavia dentro la guerra«

(JUGOSLAVIJA V VOJNI)

Naslovna stran Molinarijeve knjige

Zahod se zelo počasi prebujajo, ko pa se zave svojega spanca, ki ga samo potrjuje v blaženem ugodju, se naenkrat zave in to označja celemu svetu, da je vse že prej vedel, a da ni nič naredil, da bi bilo bolje. Trditve je zelo posrečene tudi za vse tiste, ali skorajda vse, ki se sedaj šopirijo z (ne)poznavanjem vojne, mesarskega klanja, na tleh zdaj že nekdanje Jugoslavije.

Gotovo ste opazili, kako v teh dneh vsi govorijo o tem, kako bi bilo potrebno to ukreniti in kako bi bilo treba ukrepati drugače, končno je zahodni svet le videl, da ni vse tako, kot se je njemu zdelo. Da so do enega leta nazaj vsi govorili drugače, sedaj pozabljajo, o politiki skorajda vseh zahodnih držav, z ZDA na čelu, ne bi izgubljali besed, ker je bila prava nasprotje sedanjega begava poskusa urediti stvari, katerih se skorajda ne dà več urediti, kaj šele, da bi smeli upati na takojšen mir. Beseda mir je postala relativen pojem že ob napadu jugosrbske vojske na Slovenijo, katerega pa vsi, kakor da nočejo razumeti. O sedanjem in takratnem italijanskem zunanjem ministru, ki je pravi vetrogončič raznih političnih vetrov in trenutno ugodnih sapic, tudi ne bomo zgubljali besed, ker si jih človek, ki imenuje napad jugo-srbske soldateske na Slovenijo in kratko vojno, ki je temu sledila, »pi...ija«, ne zasluži. Njegove besede spominjajo namreč preveč na tisti politični cinizem, ki se ne zmeni za tistega, zaradi katere politika sploh je, ne zmeni se namreč za človeka. In prav ljudje so umirali tudi v Sloveniji. Da jih je sedaj mrtvih že desetine tisočev na Hrvaškem in v Bosni, Hercegovini vsi vedo, kot vemo tudi, kako se je Zahod in z njim Italija zelo obotavljala in se še, ko gre za pomoč in stvarne ukrepe, gobcanja smo namreč že

vsi do vrh glave siti. Tega pa je tudi sedaj preveč.

V tem in takem času prihaja med nas knjiga italijanskega nam zelo znanega časnikarja Fulvia Molinarija z naslovom »Jugoslavia Dentro la guerra — Jugoslavija V vojni«. Molinari je širšemu italijanskemu občinstvu znan predvsem po televizijskih reportažah za RAI TG 1 o jugoslovanski krizi prej in o vojni pozneje, tudi sedaj, ko še traja. V tem času je poročal tudi o veliki krizi v Albaniji, kjer je bil eden redkih tujih časnikarjev, ki so smeli nemoteno opravljati svoje delo. Sicer pa je Fulvio Molinari tudi glavni urednik časnikarjev na tržaški italijanski radio televiziji, na deželni postaji RAI za Furlanijo Julijsko Krajino.

Knjigo »Jugoslavija v vojni« je izdala goriška knjižna založba »Editrice Goriziana« v svoji imenitni zbirki »La Clessidra di Clio« s podnaslovom »Collana di Testi e Studi Storici«. Čeprav se zavedam, da je lahko tudi majhna založba včasih uspešna na knjižnem trgu, pa si vseeno upam zapisati, da se bojim, da knjiga Fulvia Molinarija le ne bo tako prodrla med italijanskim bralstvom, kot bi sicer, če bi jo imeli v rokah založniki neke večje knjižne založbe. To bi si knjiga namreč tudi zaslužila, saj italijanskemu nepoučenemu bralcu pove na prijeten in neposreden način veliko stvari, s katerimi veliko lažje razume eno največjih jugoslovanskih dram v tem stoletju. Molinari se potruji in kar se dà dobro kronološko sledi dogodkom, ki so bili najbolj pomembni in stopnjevanju jugoslovanske krize, ki je potem privedla do klanja, kateremu smo sedaj vsak dan priče pred brezčutnimi mehničnimi televizijskimi zasloni.

Fulvio Molinari piše zelo neposredno, jezik je svež in tekoč, govorni, vsakomur razumljiv. Knjiga se bere zelo hitro, prijetna je, kot da bi bila dnevnik jugoslovanskega političnega, vojnega dogajanja, kar pa ni in to avtor osebno pove v predgovoru knjige. Temu bi lahko kdo očital površnost, premalo poglobljenosti, a moram tu zapisati, da so take vrste knjige, reportažne knjige, še najbolj prepričljiv dokument svojega časa. S svojo neposrednostjo namreč naredijo veliko več dobrega kot pa učene razprave, katerih nihče ne bere, niti ne ve zanje. Molinariju je uspelo pripraviti tekst, ki ga v dušku preberemo, vsebinsko pa na žalost že poznamo, a nam jo pisec odkriva na nov, neposreden način, kateremu ni tuj vsakdanjik ljudi, kot ne velike in bombastične besede

srbskega kolovodje Miloševića. Z veliko mero zdravega razuma in pragmatizma se Molinari prebija skozi »balkanski kotel«, ki je večinoma italijanskemu bralcu nepoznan, da ne rečemo tuj in odvraten. Časnikarsko podajanje in analiza dogodkov sta jasna, do vzetna, neposredna in zato hitro dojemljiva, pisec nas ne muči z nepotrebnimi stvarmi, ki bralca ne zanimajo in ga odvrtačajo od rdeče niti pripovedi-dokumenta.

V svojih zapisih pa Molinariju uspe najti mesto tudi za prave človeške osebne drame, pisec torej ni samo gol kronist, ki gleda vse globalno, ampak ima pred očmi tudi posameznika, ki tvori celoto in v njej še bolj trpi. Kako si torej razlagati neverjetno resnično zgodbo o gardistu Marku, ki jo avtor objavlja na strani 125, kjer Marko pripoveduje v skopih besedah svoje življenje. Pripoveduje o življenju, ko je še živel v miru, ko je še vodil v okolici Siska italijanske lovce na divje prašiče, ko je še delal skupaj s srbskimi prijatelji, ki so sedaj na nasprotni strani, ko se še ni bal, da bo njegov prijatelj Srb Zoran lahko postal njegov sovražnik, ko se še ni bal, da bi kdaj zagledal Zorana pred merilom na svoji puški.

Prav taki drobci delajo iz Molinarijeve knjige ob skrbnih političnih analizah, ki jih je v knjigi veliko, primerno besedilo in priročnik za boljše razumevanje jugoslovanske krize in sedanje blazne vojne. Bralec, posebno italijanski bralec, lahko najde v Molinarijevi knjigi marsikak odgovor, katerega bo zaman iskal v dnevnem časopisju, v zastarelih zgodovinskih razpravah in še bolj poplesni dišečih domala vseh enciklopedijah, ki blazno hitremu poteku dogodkov ne morejo niti slediti, kaj šele, da bi jih poskušale razumeti. Molinari je v svoji knjigi »obdelal« čas med 19. novembrom leta 1988 in 15. januarjem leta 1992, dnem, ki je tretji po vrsti od dne, ko sta bili uradno priznani dve novi državi na Balkanu: Slovenija in Hrvaška. Molinari imenitno zaključuje takole: »... in pred Banskimi Dvori je veličastno slavje, z vojaki v uniformah iz osemnajstega stoletja, ki potrjujejo stare temelje te hrvaške republike, katera ponovno odkriva svoje temelje trdno zasidrane v zgodovini. Tu pa so tudi zamišljena komentiranja, zaskrbljenost nad oblačno prihodnostjo, ki se vidi na nemirnem obzorju.«

Tako Molinari zaključuje svoje zapise, vsak komentar je seveda odveč, saj poslednje Molinarijeve besede zvenijo za današnje dni kar premilo, stvarnost je nam-

Prejeli smo in objavljamo:

P.n.
Minister za šolstvo v Rimu
Šolski skrbnik v Trstu
Didaktični ravnatelj na Tržaškem

V sredo, 27. maja 1992, so se predstavniki staršev raznih šolskih organov vseh petih didaktičnih ravnateljstev sestali, da bi ustanovili organ, ki bi povezoval starše učencev, ki obiskujejo slovenske osnovne šole na Tržaškem. Ta potreba je postala nujna ob uvedbi nove šolske reforme z zakonom št. 148 z dne 5. junija 1990, ki uvaja ob drugih novostih tudi nov šolski urnik. Večina staršev osnovnih slovenskih in italijanskih šol se je izrekla proti novemu urniku iz več razlogov. Starši nekaterih osnovnih šol so izbrali šestdnevni dopoldanski pouk, ker so mnenja, da je kopicenje šolskih snovi in obveznosti na pet dni za otroke prevelika fizična in psihična obremenitev. Podaljšek ali podaljška (če odpade sobota) bi pomenila, da bi naši otroci imeli več kot sedem ur predmetnega pouka dvakrat tedensko. To gre potemtakem na škodo kvalitete pouka in življenja naših otrok. V tej luči je tudi izničen namen reforme, ki vidi v skrajšanju dopoldanskega pouka razbremenitev učencev. Podaljšek bi prišel v poštev le v primeru, če šola uvede v zadnjih treh razredih pouk tujega jezika. Drugače ne vidimo razloga, da bi se urnik spremenil.

Odklanjamo angleški model šole in tudi take rešitve, pri katerih država skuša predvsem reševati problem presežne delovne sile. Zato poudarjamo, da je vsiljevanje takega modela šole nedemokratsko početje, ker ne upošteva ne želje ne potreb vseh staršev, ki imajo po zakonu pravico, da soodločajo o šolskem življenju. Nismo proti celodnevni šoli, ampak za tak šolski sistem, da bo vsaka družina in vsak otrok dobil tako šolo, ki mu najbolj ustreza. Ne razumemo, zakaj bi vse šole morale imeti isti urnik. Starši bi morali vnaprej vedeti, kakšen urnik velja na posamezni šoli, da bi se lahko premišljeno odločali, poleg tega bi morale biti šole s podaljšanim popoldanskim urnikom za to opremljene (kuhinja, igrišče, telovadnica, delavnice itd.). Poleg tega so ti podaljški v nasprotju s kampanjo, ki jo zdravstvene oblasti vršijo zadnja leta po šolah o zdravi prehrani. Staršem ni vseeno, kaj bodo otroci jedli za kosilo: obloženi kruhek ali pa to, kar bi jim proti plačilu skuhal Dispral. Povratki bi lahko ovirali tudi obiskovanje izvenšolske dejavnosti, ki je v naši manjšini že tradicionalna in omogoča otrokom stik z različnimi slovenskimi življenjskimi okolji.

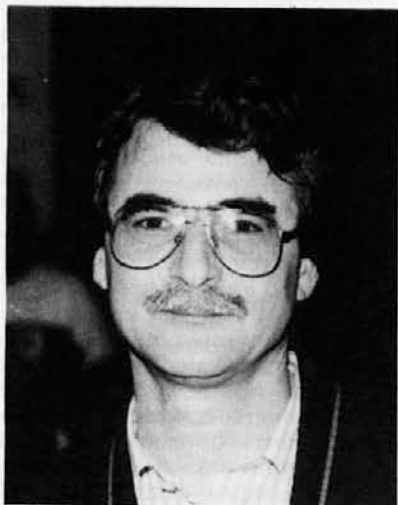
Iz tega je razvidno, da odpiramo tu veliko vprašanje v zvezi z zakonom št. 148, ki bi ga morali v bodoče italijanski zakonodajci dopolniti in spremeniti, če hočejo prisluhniti potrebam staršev. 9. točka 15. člena zakona pravi, da mora šolski minister v teku štirih let poročati parlamentu o posledicah reforme osnovne šole. To pa zato, da bi uvedli tudi morebitne spremembe. Če ne bomo protestirali, bodo pri višjih šolskih oblasteh rekli, da je vse v redu.

Predsedniki petih področnih svetov slovenskih osnovnih šol na Tržaškem

Trst, 27. maja 1992

Ivan Peterlin

»Bodimo svoje sreče kovač!«

Izidi tokratnih volitev predstavljajo globok pretres v krajevnem političnem življenju. Gre za celo vrsto razkolov in sunkovitih premikov, ki človeka naravnost silijo v razmišljanje. Predvsem prihaja do izraza tipična »posebnost« našega mesta, ki prav gotovo ne pozna srednjih poti: volilni rezultat in že sama nizka udeležba na volitvah jasno namigujejo na razkačenost Tržačana, ki kajpak želi nekaj novega, a pri tem izbira dokaj iracionalne formule protesta.

Kako naj si drugače razlagam markantni zasuk v skrajnost, v območje najbolj togega desničarstva, ki ima kot edino razčlenjeno programsko formulo, dejansko, le vihanje nacionalistične, do Slovencev skrajno omalovažujoče, bandere?

Resnici na ljubo moram pristaviti, da so znaki nekega zaostrovanja že dolgo vidni: pomislimo samo na škandalozno zaostrovanje odnosov med in pred ter po papeževem obisku v našem mestu, na poigravanje z odprtim vprašanjem zaščite naše narodnostne skupnosti s strani domala vseh strank, tudi takih, ki so veljale do nedavnega za »zaščitnice« naših interesov. V želji po nekem dobrikanju ljudem in torej volivcem je marsikatera politična komponenta izgubila svoj prvotni videz, namenoma zvođenela svoje programe in vse to je — o tem sem globoko prepričan — ljudi zbegalo in v njih ustvarjalo nek latentni odpor. Rezultati so zdaj tu: upravljanje obeh uprav predstavlja težko rešljiv rebus, pravi gordijski voz. Pred sabo imamo razcvet desnice, utrjevanje tendence po avtonomijskih glediščih, šibkost tradicionalnega levega bloka.

Ob velikem zadovoljstvu ob izvolitvi v pokrajinski svet, čutim istočasno v sebi veliko stisko in razočaranje. Razočaranje nad tem našim mestom, ki nikakor ne zmore ujeti koraka s časom, ki kot

slabič podleže vsakomur, ki — četudi demagoško — zna zarohneti. Razočaran sem nad tržaškimi ljudmi, ki zaudarjajo po naftalinu in ne zmorejo odprtega in jasnega pogleda naprej, v Evropsko stvarnost.

Navdušen pa sem nad našim človekom, ki je trezno presodil sporočilo stranke Slovenske skupnosti: porast in utrjevanje glasov pomenita prav gotovo tudi utrjevanje naše samozavesti in izbiro gledišča, da moramo kot narodnostna skupnost naše vrste strniti in biti brezpogojno sami »svoje sreče kovač!« V sebi čutim veliko zadoščenje in ponos, da lahko odslej v pokrajinskem svetu zastopam prav to vitalno izbiro naših ljudi. Uveljavitev naše liste mi daje veliko notranjo moč, saj bom ob vsakem koraku in ob vsakem posegu čutil zaslombo in podporo slovenskega človeka, ki je moj program in program stranke vzela za svojega in ga velikodušno podprla.

Ob izvolitvi pa moram nekaj misli posvetiti še nekemu: tu mislim na dr. Zorka Hareja, ki je pred mano dolga leta posvečal ogromno energij kapilarnemu delu v pokrajinskem svetu. Njegov doprinos je bil vseskozi markanten in je pomenil nesebično razdajanje svojih moči težnjam, da bi bila naša narodnostna skupnost obravnavana kot subjekt in ne kot neke vrste folklornega rezervata. Dr. Harej mi danes idejno predaja štafetno palico in mislim, da bi sam veliko uresničil, če bi ga v temeljnih korakih uspel posnemati.

Dolžan sem zahvalo vsem, ki so pripomogli k strankinemu in mojemu — osebnemu — uspehu ter vsem, ki so mi v tem predvolilnem boju stali ob strani: z navetom in organizacijsko pomočjo. Upam, da vas, dragi Slovenci in Slovenke, ne bom razočaral!

Bivši predsednik slovenske vlade Lojze Peterle na zaključnem volilnem shodu Ssk v Nabrežini v petek, 5. junija (foto A. Breclj)

Samo Pahor

Za uveljavitev zakonitosti

- Najprej se zahvaljujem vsem volivcem, ki so mi dali preferenčni glas, ker dobro vem, da je večji del teh volivcev in volivk stalo velik napor glasovati prvič v svojem življenju za listo Slovenske skupnosti, po drugi strani pa gre ravno tako zahvala tistim, ki so se mogoče z nekoliko manjšim trudom odločili, da dajo preferenčni glas kandidatu, ki velja za zelo rdečega ali celo jugoslovanskega. Potem gre zahvala tudi vsem Furlanom in Italijanom, ki so kljub nacionalistični propagandi proti meni videli v meni dovolj odprtega človeka, ki se v prizadevanju za pravice slovenske manjšine v bistvu zavzema za pravice vseh državljanov, ki jih oblast kakorkoli ne upošteva. Posebej me veseli, da je s 1.391 preferencami skoraj tretjina volivcev Slovenske skupnosti odločno pokazala, da podpira linijo, ki jo poskušam uveljaviti v slovenski zamejski politiki že 20 let. Seveda tudi ostali volivci so s svojim glasom podprli odločitev vodstva stranke, da ubere novo pot.

Kar zadeva moj program, bi rekel, da je njegovo jedro uveljavitev enakopravnosti slovenskega prebivalstva in s tem seveda tudi slovenskega jezika na vseh področjih, za katera je pristojna občinska uprava. Prizade-

vanja v tem smislu posegajo na najrazličnejša področja človeških dejavnosti, in zato upam, da mi bodo vsi slovenski strokovnjaki rade volje prikočili na pomoč, ko se bom moral ukvarjati s problemi, za katera je potrebna drugačna strokovna priprava od moje.

Perspektive za kakršno koli redno delovanje občinske uprave so po mnenju vseh političnih komentatorjev izredno slabe, vendar to še ne more biti ne izgovor ne razlog za to, da se ne bi lotili sistematično delovati za uveljavitev pravic slovenske manjšine. Za začetek sem zaprosil izrednega komisarja na občini, naj poskrbi, da bo kakršnokoli obvestilo ali vabilo, ki bo namenjeno meni, opremljeno s prevodom v slovenski jezik. Poleg tega sem izrednega komisarja za občino Trst zaprosil, da poskrbi, da bo že na prvi seji občinskega sveta prisoten tolmač za slovenski jezik, saj je vrhovno kasacijsko sodišče določilo, da imamo Slovenci pravico do rabe materinega jezika povsod tam, kjer obstajajo ustrezne strukture. Ker ima občina od leta 1968 ustrezno strukturo, ki se je že izkazala na sejah rajonskih svetov, očitno ni nobenega zakonskega zadržka za rabo slovenščine v tržaškem občinskem svetu.

NOVICE

V Galeriji Tržaške knjigarne v Trstu so v četrtek, 4. junija, odprli razstavo italijanske slikarke Claudie Hendel, ki je doma iz Firenc. Umetnica je razstavljala že v raznih pomembnih italijanskih mestih. Razstava bo odprta do 18. junija.

* * *

Mladinski razsikovalni tabor, letos že 12. po vrsti, ki ga prirejajo Odssek za zgodovino pri NSK, Društvo mladih raziskovalcev ter Društvo slovenskih naravoslovcev in tehnikov, bo letos v občini Bardo. Tabor se bo pričel 24. avgusta, zaključil pa 5. septembra.

* * *

V slovenskem dijaškem domu Srečko Kosovel v Trstu je bila prejšnji teden prijetna prireditev ob zaključku šolskega leta. Prireditelji so pripravili zanimiv kulturni spored. Na slovesnosti je spregovoril tudi ravnatelj Edvin Švab, ki je med drugim omenil najpomembnejše prireditve v domu, med katerimi obisk slovenskega predsednika Milana Kučana.

* * *

V petek, 12. t.m., se bo v prosotrih Glasbene matice v Gorici, ob 19. uri pričel koncert posvečen 100-letnici rojstva skladatelja Marija Kogojca. Njegove skladbe bo izvajala pianistka Beatrice Zonta.

Slovesna proslavitev 10-letnice Slovenskega zdravniškega društva

Predsednik Slovenskega zdravniškega društva Rafko Dolhar med branjem svojega poročila (foto M. Magajna)

Slovensko zdravniško društvo je imelo svoj redni, tokrat jubilejni občni zbor v petek, 5. t.m., na Repentabru. Društvo je bilo namreč uradno ustanovljeno pred 10. leti. Na zadnjem občnem zboru je bil za predsednika potrjen Rafko Dolhar, ki je v svojem poročilu podal tudi nekaj podatkov o nastanku društva. Povedal je, da so se slovenski zdravniki začeli zbirati že po drugi svetovni vojni; po letu '63 pa so se začeli sestajati tudi mlajši; tako se je pred 10 leti porodila zamisel, da bi se bolj organizirano srečevali. Dr. Dolhar je tudi spomnil na nekatere podvige društva — med temi postavitev obeležja Robertu Hlavatyju na pročelje njegove hiše v Piranu, podelitev štipendij za specializacije ter vrsto strokovnih srečanj in predavanj, ki jih je organiziralo Slovensko zdravniško društvo.

Delo, ki so ga člani društva opravili v teh letih, je precejšnje. Z obžalovanjem pa je predsednik Dolhar opozoril na premajhno zanimanje za športnomedicinsko ambulanto, ki je bila prav tako ustanovljena pred 10. leti za potrebe naših športnikov, vendar ji sedaj zaradi premajhnega zanimanja grozi zaprtje.

Na jubilejnim občnem zboru zdravniškega društva je zapel Tržaški oktet. Za to priložnost pa je društvo izdalo tudi sicer drobno, a izredno koristno brošurico z »zgodovino« desetletnega delovanja in seznamom vseh slovenskih zdravnikov, živinozdravnikov, farmacevtov in zobozdravnikov, ki jih je nad 100.

Slovenski center za glasbeno vzgojo
»Emil Komel« - Gorica

GLASBENA SLIKANICA

Nastopili bodo gojenci iz Gorice, Štandreža, Doberdoba, Števerjana in Plešivega.

Dvorana Katoliškega doma v Gorici, sobota, 13. junija 1992, z začetkom ob 20.30.

V Katoliškem domu v Gorici bo v četrtek, 11. junija, večer o Tolminskem puntu. Govorila bosta dr. Branko Marušič na temo »Goriška v takratnem zgodovinskem razdobju« in prof. Marija Češut o »Odmevih tolminskega punta v slovenski književnosti«. Pel bo mešani zbor »Lojze Bratuž«. Pobudo, ki želi biti prispevek ob odkritju spominske plošče Tolminskim puntom na goriškem Travniku, prirejajo Zveza slovenske katoliške prosvete ter Zveza slovenskih kulturnih društev pod pokroviteljstvom Konzulte za vprašanja slovenske narodnostne skupnosti pri občini Gorica.

SVETOVALCI SLOVENSKE NARODNOSTI V TRŽAŠKEM OBČINSKEM SVETU

Samo Pahor na listi Slovenske skupnosti;
Anamarija Kalc na listi Demokratične zveze Trst za Evropo;
Giorgio Canciani in Bruna Zorzini Spetič na listi Stranke komunistične prenove.

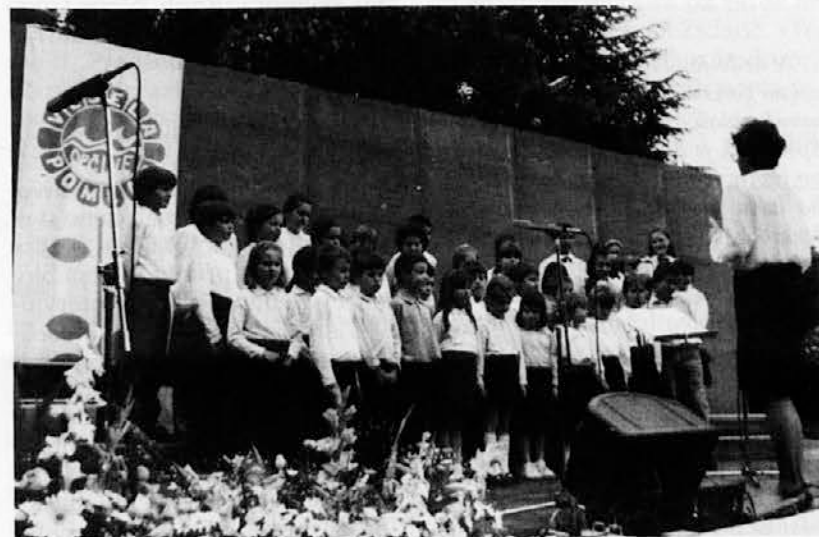
SVETOVALCI SLOVENSKE NARODNOSTI V TRŽAŠKEM POKRAJINSKEM SVETU

Ivan Peterlin na listi Slovenske skupnosti;
Stojan Spetič na listi Stranke komunistične prenove;
Nives Košuta na listi Demokratične zveze Trst za Evropo;
Eva Gruden na listi Severne lige.

IZID VOLITEV ZA Ssk

Pokrajina: 6.167 ali 3,6 odstotka (+0,4 odstotka kot leta 1988);
Občina Trst: 4.490 ali 2,9 odstotka (+0,7 odstotka kot leta 1988).

Uspel 11. Praznik malih pevcev

Prizor z 11. Praznika mladih pevcev v priredbi pevskih zborov »Vesela pomlad«, ki je bil na vrtu Finžgarjevega doma na Opčinah v nedeljo, 7. t.m. Na sliki: otroški pevski zbor iz Trebč (foto M. Magajna)

Lepa slovesnost v Finžgarjevem domu na Opčinah

V Finžgarjevem domu na Opčinah je bila v soboto, 6. t.m., nadvse prijetna slovesnost ob 25-letnici ustanovitve Finžgarjevega doma na Opčinah, ki je nastal iz potrebe domače

skupnosti. Ljudje so namreč želeli imeti svoje prostore, kjer bi se lahko zbirali in razvijali ter gojili svoje dejavnosti. Pobudo za gradnjo tega doma, ki ima tudi velik vrt, je dal po-

kojni prof. Jože Peterlin. Načrt je izdelal inž. Milan Sosič, veliko pa si je za gradnjo tega doma prizadeval tudi domačin Sergij Bandelj. Na vse te ljudi je poslušalce, ki so se udeležili slovesnosti, spomnil S. Martelanc.

Na proslavi sta kvalitetno zapeli dekliška in fantovska skupina Vesela pomlad z Občin pod vodstvom Franca Pohajača.

Pred nedavnim je bila v Trstu ustanovljena tržaška sekcija Italijanske trgovinske zbornice za Češkoslovaško, ki ima svoj sedež v Milanu. Sekcija bo skrbela za vsestransko kulturno, gospodarsko in tehnološko izmenjavo med Trstom in Češkoslovaško.

V slovenskem dijaškem domu (Ul. Montesanto 84) v Gorici sprejemajo do 20. junija vpisovanje v poletno središče v Gorici, ki bo od 6. do 25. julija. Udeleženci se bodo med drugim učili tudi angleščino.

Slavosni govornik Saša Martelanc na proslavi ob 25-letnici Finžgarjevega doma na Opčinah (foto M. Magajna)

IZŠLE SO REVIIJE...

GALEB

Pred poletnim premorom je prejšnji teden izšel najnovejši »Galeb«, revija za naše šolarje, ki je tokrat še posebno bogata, saj gre za dvojno številko. V njej je več branja, več pesmic, zgodbic, pravljič pa tudi »resnejših« član-

NOVICE

V Vidmu se je pred nedavnim zaključil 3. tečaj slovenske kulture in jezika, ki se ga je udeležilo 28 oseb. Tečaj je priredilo ravnateljstvo tehničnega zavoda Malignani in vodstvo Dvojezičnega šolskega centra v Špetru. Vodja tečaja prof. Vertovec je v svojem govoru poudaril, da je zanimanje za slovenski jezik s strani večinskega naroda še premajhno glede na to, da gre za obmejno deželo.

* * *

V nedeljo, 14. junija, bodo ob 11. uri na goriškem Travniku odkrili spominsko ploščo tolminkim puntarjem. Spomenik je dalo postaviti uredništvo revije Isonzo - Soča. Ob odkritju bo izšla tudi posebna monografska številka te revije. Napis na plošči je napisan v štirih jezikih: slovenščini, italijanščini, furlanščini in nemščini. Vest je močno razburila nacionalistične kroge.

* * *

V občinski knjižnici v Ronkah je bilo v nedeljo, 7. t.m., srečanje malčkov iz vrtca in osnovne šole, ki je postalo že tradicija in je ob enem priložnost za proslavitev obletnice ponovnega odprtja osnovne šole v Romjanu pred 13. leti. Kljub demografskemu padcu pa tudi drugim objektivnim težavam ta šola še živi in ostaja pomemben slovenski center v Laškem.

kov. Odgovorni urednik revije Lojze Abram piše bralcem, da urejuje Galeb celih 25 let; v tem času je izšlo nad dvesto številka za pet generacij slovenskih šolarjev. Urednik obenem napoveduje, da zapušča uredniško mesto, saj je napočil čas, da prepusti vaje mlajšim rodovom.

Tudi v tej zadnji Galebovi številki, ki je izšla pred počitnicami, je objavljenih precej prispevkov znanih mladinskih pesnikov in pisateljev, pa tudi ilustracije so zelo kvalitetne. Galeb objavlja tudi izid natečaja za naslovnice revije v prihodnjem šolskem letu 1992/93. Izbrana tema je bila »Narava okrog nas«, sodelovali pa so otroci od 1. do 5. razreda osnovne šole. Posebno bogata in zanimiva je rubrika »Šolarji pišejo«. V njej sodelujejo tokrat osnovnošolci iz Boljunca, Ronk, Nove Gorice in iz Otlice pri Ajdovščini.

MLADIKA

Najnovejša številka mesečnika Mladika, ki izhaja v Trstu, prinaša tudi tokrat marsikaj zanimivega. Sestavljajo jo kot običajno stalne rubrike, ki so bralcem že dobro znane, na primer »Osem Slovencev za danes«, serija intervjujev Zore Tavčar z znanimi osebnostmi doma in po svetu (tokrat je na vrsti dr. Jože Bernik, pravnik in ekonomist iz ZDA), »Zamejska in zdomska literatura« Martina Jevnikarja, poleg tega pa ima Mladika dve prilogi — mladinsko »Rast« in Merkujevo »Svetniki v slovenskem imenoslovju«. Odgovorni urednik revije je Marij Maver.

Naslovna stran je v celoti posvečena papeževemu obisku v

naših krajih in o tem piše uredništvo tudi v uvodnem članku. Avtor zapisa se z razočaranjem spominja drobnih in večjih dogodkov, ki so napovedovali in spremljali obisk sv. očeta, zaključuje pa z mislijo, da so se vsem, ki so iz pravnih nagibov sledili pastoralnemu obisku Janeza Pavla II., njegove besede o vrednosti dela, nujnosti odpiranja drugim, o potrebi sprave, o večnih vrednotah, globoko vsidrale v zavest. »Zdaj je čas,« zaključuje avtor članka, »da jih ne pokopljemo v spomin, temveč da jih začnemo uresničevati. V nasprotnem primeru bodo zaman vsa naša nprezanja in napor za pravičnejši položaj in za njeno uveljavitev.«

V tej številki »Mladike« se je pojavila tudi nova rubrika »Naš včerajšnji svet«. Saša Martelanc piše o prof. Otonu Muhru, ki je umrl pred dvajsetimi leti. Rojen je bil v Slovenskih goricah, še pred koncem vojne je odšel na Primorsko; najprej je poučeval v Gorici, nato Trstu, leta 1956 se je izselil v ZDA, nekaj pred smrtjo pa se je vrnil v Gorico, kjer je umrl spomladi leta 1972. Prof. Muhr je v svojih tržaških letih napisal več latinskih vadnic in slovnice ter zgodovinski učbenik.

ŠKRAT

Prejšnji teden je prišla v kioske revija »Škrat«, namenjena tako otrokom kot njihovim staršem, ki jo izdaja Sklad Mitja Čuk z Opčin. Glavna urednica lista je Jelka Cvelbar. Članki v tej 5. letošnji številki so predvsem posvečeni počitnicam in smotrni uporabi prostega časa. O tem med drugim piše Stanka Čuk, ki ugotavlja, da preučevanje prostega časa še nima pravega mesta v sodobni pedagogiki, zato bi bilo umestno, da bi se začeli s tem vprašanjem tudi strokovno ukvarjati. Dr. Viljem Ščuka piše o utrujenosti otrok in mladostnikov ob koncu pouka in daje nasvete, kako naj se vedemo z njimi, strokovnjaka Stanka Korošec Malalan in Zdenko Floridan pa pišeta o nevarnosti, ki preži na vsakogar, ki se zadržuje v naravi — klopu. Članek je vredno prebrati in se ravnati po navodilih, saj se bomo tako lahko izognili marsikateri nevšečnosti. Najmlajši bodo z veseljem odprli revijo »Škrat« na strani, kjer so uganke in križanke, marsikoga, ki se navdušuje za filatelijo, pa bo zanimal članek Petra Suhadolca o tem, kako znamke odlepimo s pisemske ovojnice in kako jih shranimo. Najnovejši »Škrat« objavlja tudi koledar vseh poletnih središč in kolonij za slovenske otroke v Furlaniji-Juljski krajini (torej v tržaški, goriški in videmski pokrajini). Kolonijo bo organiziral tudi Sklad Mitja Čuk, izdajatelj revije, od 17. do 29. avgusta na Opčinah.

Z zadnje seje SDGZ

Prejeli smo naslednje tiskovno poročilo, ki ga v celoti objavljamo. (Ur.)

Slovensko deželno gospodarsko združenje je na zadnji seji predsedstva namenilo posebno pozornost novostim, ki zadevajo gospodarske odnose in sodelovanje z novimi republikami bivše jugoslovanske federacije.

Popolni gospodarski embargo, ki ga je Organizacija združenih narodov vzpostavila proti Srbiji in Črni Gori, bo sicer močno prizadel vse krajevne zunanjetrgovinske operaterje in druge komplementarne dejavnosti, ki tradicionalno delujejo na tistem tržišču. Takšna radikalna odločitev je bila neizogibna spričo tragedije, ki ji ni videti konca na Hrvaškem in še zlasti v Bosni in Hercegovini. Upati je le, da bo blokada vsakršnih gospodarskih vezi (pri tej so izvzete pošiljke zdravil in hrane) Srbije in Črne Gore z zunanjim svetom kmalu privedla njuni vodstvu do bolj treznega in predvsem odgovornega načina reševanja zapletenih vprašanj v zvezi z nasledstvom bivše Jugoslavije.

S tem v zvezi je vodstvo SDGZ posebno pozdravilo uradno ustanovitev italijansko-slovenske in italijansko-hrvaške trgovinske zbornice v okviru Združenja trgovinskih zbornic za Čezjadransko področje (ACCOA) s sedežem v Milanu, ki je nasledilo po nastalih politično-institucionalnih spremembah dosedanjo, 40 let dejavno dvostransko trgovinsko zbornico Ital-Jug. Tako pri preosnovi slednje v vsedrjavno združenje ACCOA kakor pri formalni postavitvi obeh dvostranskih zbornic Italija-Slovenija in Italija-Hrvaška so dejavno sodelovali slovenski zunanjetrgovinski operaterji, člani SDGZ, s Tržaškega in Goriškega. Prav tako misli Združenje najprej podpreti rast in razvoj omenjenih dvostranskih zbornic z namenom, da bi prišlo do čimprej šnje normalizacije in pospešitve gospodarskih stikov in sodelovanja med Italijo in novonastalima državama.

Koncert MePZ Milan Pertot pri Sv. Ivanu

Ob prazniku farnega zavetnika prireja Skupnost Slovencev od Sv. Ivana v Trstu koncert Mešanega pevskega zbora Milan Pertot. Koncert bo v župnijski cerkvi pri Sv. Ivanu v petek, 12. junija, ob 20.30. Sodelujeta Godbeni kvartet Glasbene matice in organist Štefan Bembi. Dirigira Aleksandra Pertot.

Društvo Slovencev miljske občine je konec prejšnjega tedna priredilo prijetno zaključno veselico, ki je bila na dvorišču Slovenskega šolskega centra. Otroci so pripravili prijetno prireditev. Nastopila sta domači pevski zbor »Jadrani« in zbor »Anton Slomšek« iz Bazovice pod vodstvom Bojane Kralj. Ob tej priložnosti so tudi podelili nagrade vsem učencem, ki so se konec maja udeležili likovnega ex-tempore v organizaciji slovenskega miljskega društva. Govoril je tudi predsednik Vodopivec. Na sliki: domači otroci med nastopom na veselici v Miljah (foto M. Magajna)

NAŠA DRUŠTVA

»Vaška skupnost - Praprot«

V mesecu juniju prireja domače društvo iz Praprota v devinsko-nabrežinski občini eno svojih najbolj uspešnih poletnih prireditev — vaško »šagro«. Ta tradicija traja že vrsto let, natančneje od leta 1975, in se od tedaj neprekinjeno ponavlja. Društvo iz Praprota je sicer večini naših ljudi bolj malo znano. Zato je prav, da za uvod povemo nekaj besed o njegovem nastanku. Uradno se imenuje Športno rekreativno društvo »Vaška skupnost — Praprot«, ki si je od svojega nastanka dalje (uradno je bilo vpisano leta 1978) zadalo pomembno nalogo: povezati ljudi v vasi in jih navdušiti za nekatere skupne pobude. Precej je društvo že storilo, marsikaj pa je še v načrtu, posebno sedaj, ko bo kmalu dograjen nov sedež.

Najpomembnejša trenutka iz društvenega življenja sta dva, sta povedala tajnik društva Edi Doljak in predsednik Ivo Zidarič. Eno je praznik v Praprotu (vsako leto je okrog 20. junija), drugo pa je priprava pustnega voza, s katerim društvo vsako leto sodeluje na sprevodih na Opčinah in v Tržiču. To sta tudi trenutka, ko se dejansko vsa vaška skupnost združi, saj pri obeh pobudah sodeluje večina domačinov.

V začetku je društvo »Praprot« prirejalo v okviru šagre razstavo in pokušnjo vin, poskrbelo pa je tudi za zanimiv in bogat kulturni in zabavni spored. Prva leta je bilo tudi tekmovanje v košnji in v »skrlah«, nastopile so razne folklorne skupine in pihalni orkestri.

V Praprotu, ki šteje približno 150 prebivalcev, je okrog 13 vinarov in gradnikov in prav ti so dali leta 1975 pobudo za prireditev razstave vin, ki pa je zadnja leta ni več, ker je odpovedala večina proizvajalcev.

Ob tem je treba povedati še nekaj besed o letošnji »šagri« v Praprotu. Kot vsako leto bo tudi tokrat tekmovalni ex-tempore za otroke, nato pa še turnir v »briškoli«, ples, nastop pihalnega orkestra in še kaj. Praznik bo od 20. do 22. junija.

Društvo iz Praprota trenutno nima lastnega sedeža. Pred nekaj leti je dobilo izgon, odborniki društva se enkrat tedensko sestajajo v prostorih otroškega vrtca v Šempolaju, kjer se dogovarjajo o skupnih pobudah in nadaljnjem delovanju. Predvsem morajo člani društva sedaj opraviti precej »praktičnega« dela; že nekaj časa preurejajo zemljišče v domači vasi, ki je last zadruge »Praprot«. Teren naj bi služil tudi za športno-rekreativne dejavnosti za otroke in za odrasle. Poskrbeli pa naj bi tudi za starejše, saj bodo v kratkem, na željo starejših občanov, uredili prostor za balincanje. Kot že rečeno, bo v kratkem dograjen nov sedež, ki bo imel dvorano in bo torej primeren tudi za kulturne prireditve. Seveda pa je za to potrebna zavzetost vseh občanov, posebno mlajših, ki se za domače društvo ne zanimajo preveč.

Kot je rekel tajnik Doljak, bi društvo rado priredilo kaj zanimivega tudi za mlade, vendar mo-

Posnetek z lanske šagre v Praprotu — udeleženci ex-tempore si ogledujejo izdelke svojih sovrstnikov (foto M. Magajna)

rajo ti sami povedati, kaj želijo. Mlajši organizirajo v vasi samo vsakoletni praznik piva in pri tem jim člani društva »Praprot« tudi pomagajo. Česa drugega pa trenutno ni bilo mogoče skupno prirediti. Predsednik društva Zidarič pa je izrazil željo, da bi društvo v bodoče razvilo svojo dejavnost tako na kulturnem kot tudi

na športnem področju. V kratkem bo namreč na razpolago igrišče na prostem in lepo bi bilo, če bi mladi tu redno trenirali. »Idej in načrtov je veliko, treba pa jih je uresničiti,« je zaključil Zidarič. »To pa bo mogoče, če nam bodo pri teh naših prizadevanjih pomagali tudi mladi.«

(hj)

»Jugoslavia dentro...«

reč veliko hujša od najslabših napovedi.

Dobro zapisano Molinarijevo knjigo zaključuje specialističen zapis izpod peresa strokovnjaka za vojaške zadeve z imenom Antonio Sema in naslovom: »Analisi di un conflitto«. Velika večina tega zapisa ne bo prebrala, kot vedno, ko gre za številke in letnice, datume. Splača pa se prebrati

tudi to. Tako si vsakdo lahko ustvari svoje mnenje, Sema namreč ne dosega svojega predhodnika v knjigi — Fulvia Molinarija, preveč pristranski je in premalo odprt za tista človeška in narodna vprašanja, ki jih ni znal ali pa hotel razumeti. To pa je že drugi problem, ki bi ga avtor Sema najprej moral sam rešiti, šele potem pa bralec, ki le ni tako neveden, da mu lahko serviraš vse, vsaj slovenski bralec ne!

Jurij Paljki

Jurij Paljki Kriza zaradi pomanjkanja prave lestvice vrednot

Velikokrat se pogovarjam s starejšimi ljudmi, katere vedno skušam poslušati. S tem pa seveda nečem reči, da jim vedno samo priklanam in jemljem vse njihove besede za svete. Prvič to ne bi bilo pošteno z moje strani, ker bi jih imel za norca ali pa bi se jim prilizoval, to pa ni v mojem slogu. Drugič pa je tudi res, da ni rečeno, da imajo ali pa imam vedno prav oni ali pa jaz. Poslušam pa jih in to se mi zdi zelo lepo.

Od starejših in starih ljudi bi se človek lahko veliko naučil, posebno mladina.

Če bi ta odstavek napisal samo nekaj let nazaj, bi bil prepričan, da postajam star, da sem že nemogoč, da nisem več elastičen v mislih, da postajam sklerozen. Prepričan sem namreč bil v svoj prav na tak način, da sem se bil pripravil kregati cele večere za neko neumnost, ki se mi je takrat zdela zelo pomembna, včasih tako važna, da se mi je zdelo vredno debatirati ure in ure.

Ne verjamem, da sem se zelo spremenil, čeprav vem, da je to tudi res. Morda je bilo pred kratkim prvič, da sem na lastni koži občutil generacijsko spremembo na tak način, da me je zadela, počutil sem se nekje samega, enostavno nisem več spadal v generacijo mlajših, pa čeprav sem si dopovedoval, da ni res tako. Dogodilo se je zelo potihno, nobenih velikih sprememb ni bilo, samo prišle so misli, ki jih prej nisem imel, zavedal sem se svoje drugačnosti, nehote sem uvidel, da ne spadam več v generacijo mladine, ampak v nekaj nedorečenega. V čas, ko ti ne rečejo še, da si zrela osebnost in ti tudi ne rečejo več, da si mlad, pa čeprav ti vsi govorijo, da je še vse življenje pred teboj. Posebno to seveda govorijo tisti starejši ljudje tridesetlet-

nikom, ki sami nočejo v penzijo in tako hote ali nehote odžirajo delo mladim. To velja predvsem za zdravniške poklice, za profesorje, advokate, vse tiste ljudi, ki niso delavci v pravem pomenu besede. Delavci, ročni delavci in težaki, delavci na strojih in delavci v tovarnah namreč vsi z velikim veseljem čakajo dan, ko jih bodo upokojili. In potem padejo kot muhe za srčnimi kapmi, za rakom in boleznimi, ki jih največkrat pospeši blaženo in od vedno zaželeno brezdelje.

Največja razlika, ki jo občutiš, ko se nekje zaveš, da si že odrasel, je v tem, da se zaveš vrednot življenja. Čudno se sliši, a je tako. Tudi sam postaneš nekje v sebi nezadovoljen in nergač, podoben starejšim, katere si do včeraj kritiziral, ker so bili taki nergači, kot postajaš sedaj sam. Pa vendar vem, da ni problem v nergaštvu, ampak v tem, da se sam spreminjaš in v tem, da se vrednote drugih ali pa njihovo pomanjkanje razlikujejo od tvojih.

Neverjetno je, kolikokrat slišim zadnje čase govorjenje o tem, da so mladini ukradli vse ideale ali pa da jih nima, njihova lestvica vrednot, da je popolnoma drugačna od naše. Ne bi bil tako oster v tej trditvi, a si ne morem kaj, da ne pritrdim vsaj deloma tej postavki. Saj vendar ni treba biti nek vsevedni sociolog, da opaziš, da nekaj ne gre v naši družbi, kjer je vse na prvem mestu razen človeka in njegovih težav v bivalnem prostoru. Naj se še tako čudno sliši, a vendar je res: Človek se z nenehnim tekanjem za večjimi užitki in dobrinami oddaljuje od samega sebe, postaja si tujec in vedno bolj osamljen, vedno bolj nezadovoljen in sam.

Pred kratkim sem o tem govoril s fantom, ki je svoje življenje nekako posvetil poštenemu delu, krščanskemu življenju in narodnostnemu, da, prav ste razumeli!, narodnostnemu delu, ki ga zaposluje vsak dan. Ž veliko otožnostjo, da ne rečem žalostjo, mi je Marko pripovedoval, kako mu je težko, ko gleda okrog sebe ljudi, ki se ženejo

Izziv verskih sekt

V Društvu slovenskih izobraženecv je bil v ponedeljek gost teolog dr. Bogdan Dolenc, ki je govoril o izzivu verskih sekt za katoliško cerkev. Sekte ali ločine doživljajo velik porast predvsem v zadnjem času. Težko jim je sicer najti skupni imenovalec, je nadaljeval predavatelj, saj so izredno raznovrstne, zanje pa je značilno, da ne temeljijo na instituciji, temveč na osebnem doživljanju in prostovoljnem sodelovanju.

Dr. Dolenc je ob koncu nakazal pot, na katero bi morala stopiti Cerkev, če želi pravilno odgovoriti na izziv verskih ločin. Novi kultni in sekte namreč opozarjajo na določene slabosti v Cerkvi. Predvsem gre poudariti dejstvo, da ima človek odpor do velikih institucij, želi si več osebnega verskega doživetja, manj doktrine in več misterija. Potrebna je torej duhovna pomladitev Cerkve, je zaključil predavatelj, saj je Cerkev v tem času izgubila mnogo svojega naboja. Vrniti se je treba k izviru, k pristnosti, kar pa nikakor ne pomeni restavracije. Treba je tudi izoblikovati manjše cerkvene skupnosti, ki bi bolj odgovarjale potrebam in željam ljudi.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezigar, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

Pred 40 leti umrl dr. Josip Abram

V nedeljo, 7. junija, so potekla natančno štiri desetletja, odkar je umrl odvetnik in javni delavec dr. Josip Abram. Gre za osebnost, ki je mlajši rodovi ne poznajo, vendar je prav, da predvsem zanje napišemo nekaj podatkov o tej osebnosti in o delu, ki ga je napravil.

Dr. Abram se je rodil leta 1865 v Trstu, pravo je študiral na Dunaju, doktoriral pa je v Gradcu. Po opravljenem odvetniškem izpitu se je zaposlil v Trstu. Bil je predvsem strokovnjak za dedno pravo. Predvsem pa se je posvetil tržaškemu slovenskemu šolstvu. Med drugim ne smemo pozabiti, da so pod njegovim vodstvom — ko je bil predsednik moške podružnice Ciril Metodove družbe — sezidali šolo sv. Cirila in Metoda pri Sv. Jakobu v Trstu. Tri mesece je Abram sam plačeval delavce, da bi se dela nadaljevala. Dograjena je bila — za tisto obdobje — najmodernejša tržaška šola.

Tudi v Tržaški posojilnici in hranilnici je bil dr. Abram dolga leta dejaven; od leta 1930 do 1940 je bil tudi predsednik. Ko je v začetku tega stoletja hranilnica kupila stavbišče na Trgu Caserma, danes Ul. Filzi 14, je bil dr. Abram v osnovalnem odboru društva za dograditev Narodnega doma v Trstu.

Vse življenje je pokojni odvetnik Josip Abram posvetil boju za kulturni in gospodarski napredek naše manjšine. Poleg tega je bil v letih 1910/14 deželni poslanec in občinski svetnik. Kot zadnje naj napišemo še to, da ga je policija, ko je gorel Narodni dom, vzela za talca (z njim še dva druga), ker se je bala, da bi prišlo do slovenskih protidemonstracij.

Nagrada iz Sklada D. Černeta pojde v Ronke

Odbor Sklada Dušana Černeta je soglasno sklenil, da prejme nagrado iz Sklada za leto 1992 Slovensko kulturno rekreativno društvo Jadro iz Ronk. Društvo že vrsto let opravlja zaslužno delo za slovensko narodnostno skupnost ob naši zahodni jezikovni meji.

Sklad Dušana Černeta obstaja od leta 1975, v spomin na tedaj umrlega slovenskega javnega delavca in častnikarja. Nagrade iz Sklada se vsako leto podeljujejo organizacijam ali posameznikom, katerih delo je pomembno in zaslužno za rast slovenstva, v duhu demokracije in s spoštovanjem do krščanskih vrednot. Doslej je bilo podeljenih šestnajst nagrad.

Letošnja slovesna podelitev nagrade bo v nedeljo, 14. junija ob 19.30 na sedežu društva Jadro v Ronkah (Romjan), Trg Sv. Stefana 1.

LEVSTIKOVA HOTELA V ITALIJI

PALACE HOTEL je v samem središču Gorice, približno en km od državne meje. Ponaša se z odlično restavracijo, dnevnim barom, dvema dvoranama za 120 obiskovalcev in lastnim zaprtim parkiriščem.

V udobnih sobah je skupno 150 postelj. V sobah so kopalnica, sušilec za lase, mini bar, telefon in radijski ter televizijski sprejemnik. Za dobro počutje in informiranost gostov skrbi slovensko osebje.

PALACE
HOTEL

Naslov: PALACE HOTEL, Corso Cavour 63, 34170 GORIZIA GORICA, tel. 0481/82166, fax 0481/31658

Na novo odprti HOTEL EMONA, II. kat. je v zgodovinskem središču Rima

Vse sobe imajo lastno kopalnico, radijski in televizijski sprejemnik, telefon in mini bar.

Tudi tukaj boste v družbi rojakov, ki bodo pripomogli k vašim lepšim počitnicam.

Pokličite nas na telefon: 06/7027827 ali 7027911; fax 06/7027878
Naslov: HOTEL EMONA, Via Statilia 26, 00185 ROMA
V obeh hotelih imajo slovenski gostje popust! Pričakujemo vas.

samo za denarjem, katerim velik avto poleg hiše pomeni več kot vse drugo in še in še. Nisem vedel, kaj naj rečem. Molče sva nekaj časa premišljevala.

Šef mi je nedavno rekel, da ga je presenetilo, kako je češki literat in sedaj še predsednik Češkoslovaške federacije pred kratkim izjavil, da je glavni problem te srednjeevropske države pomanjkanje vrednot, ki je pri mladini očitno. Potem sva govorila o nekem ljubljanskem časopisu, ki je pred kratkim prinesel reportažo o dveh slovenskih tržaških mladih poslovnežih, ki delata denar na veliko s preprodajanjem nekih loncev na slovenskih tleh. S cinizmom najslabšega kapitalizma sta delila nasvete, »kako je treba«, kje se začne in kako. Pred rdečim ferarijem se je fant, ki je pri koncu svojih dvajsetih let, repenčil, kako bi lahko pomagal slovenskim politikom, jim vodil ali pa uničil volilno kampanijo. In tako bi lahko nadaljevali, članek je bil res mučen, slovensko družbo je kazal v zelo nezdravi luči. Taka seveda tudi je, čeprav je res, da oba nova zamejska magnata, ki kopicata težko zaslužen denar (Vsaj nekateri delavci ga težko zaslužijo!) nista povedala, da sta v Italiji že imela težave s pravico in da sta samo izkoristila za sedaj še zelo slabo urejeni davčni sistem v bližnji republiki.

Res pa je, da bi jaz najraje nekam sunil take časnikarje in take ljudi, ki opevajo in prikažejo take »poslovneže« kot zgledne ljudi in z njimi vred vse tiste, katerim je uspelo na nezakonit način postati mali slovenski bogataš. Postavljanje na oltar je vedno strašno nevarno, še v stoletjih na previdnost naučena Cerkev svetnike zelo težko postavi na oltar, kaj šele čisto običajne kramarje, katerim poje hvalnico prej omenjeni časnik.

Vrednota delo postane tako samo še psovka za tiste, »ki se ne znajdejo«. Baraba postane zgled za mladino, medtem ko je hišni oče, ki vsak dan nosi domov kruh za svoje otroke v otroških, sinovih in hčerinih očeh samo premagan človek, človek, kateremu ni uspelo, katera je družba zlomila in je zato manj vreden, kot pa tisti, ki se vozi

v za slovensko stvarnost popolnoma nestvarnem ferariju, ki ga je kupil s sleparskim denarjem.

Havel pravi, da je največji problem vseh držav, ki so prišle izpod jarma real-socializma, v njihovi družbi sami. Družba je brez vsake moralne vrednote ali skoraj, vrline in čisto navadne, najbolj preproste moralne resnice pa so postale najbolj relatiiven pojem, da ne rečemo skrajno nepomembne. Zato Havel vidi veliko težav v prihodnosti, delo je namreč postalo samo pojem, ni več vrednota, za katero bi se splačalo truditi, ker je pač sredstvo za dosego drugih vrednot, tako moralnih kot tudi materialnih. In tako naprej, pomanjkanje ene vrednote nujno kaže na pomanjkanje druge, dolga veriga, kot je dolgo trpljenje teh narodov, ki se v svobodi sedaj ne znajdejo, je to.

Seveda ne more kapitalistični zahodni svet gledati na te države z nobeno samozadostno pozo, katero si tako rad nadane na svoj zabuhli obraz prenažrtega človeka. Nobene pravice nima deliti nasvetov, ker je tudi on in predvsem on povzročal gorje in mizerijo teh narodov, ki so počasi skorajda izgubili in še vedno izgublajo tudi lastno dostojanstvo. Narod brez dostojanstva pa je isto kot človek brez dostojanstva, nevreden življenja je in nespoštovan. Denar pa še ni nikdar kupil dostojanstva, ne človekovega ne narodnega.

In sedaj, ko prihaja za evropske države, samo za bogate evropske države seveda!, čas združevanja v še bogatejšo zvezo držav, katero imenujejo evropska skupnost, ima človek nekje na tihem občutek, da ima prav filozof André Glucksmann, ko pravi, da postaja Evropa »mesto svinj«. Za Evropo, ki hoče in bi tudi morala biti zveza držav, je to odločno premalo. In nikdar mi ne bodo dopovedali, da ni tako klavarno stanje tudi odvisno od pomanjkanja vrednot, moralnih norm, poštenega življenja. To bi se seveda dalo tudi učeno povedati, a bi povedali isto.

Evropa je v krizi, svet je v krizi, moderni človek je v krizi, ker ni več prave lestvice vrednot.